

Програма навчального курсу «Методика виховної роботи»

Вступ

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «**Методика виховної роботи**» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра напряму підготовки 6.010102 «Початкова освіта».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є організація виховної роботи як однієї з складових освітньої системи.

Міждисциплінарні зв'язки:

Дисципліна безпосередньо спирається на вивчення загальної педагогіки, теорії і методики виховання, основ педагогічної майстерності. Дисциплін, вивчення яких безпосередньо спирається на дану дисципліну: фізичне виховання з методикою викладання.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Теоретичні засади здійснення виховної роботи.
2. Особливості виховної роботи в осередку загальноосвітньої школи.
3. Психолого-педагогічні передумови виховання дітей різних вікових груп.
4. Провідні складові громадського виховання.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни «**Методика виховної роботи**» полягає в опануванні форм, методів і засобів виховної роботи в умовах освітнього закладу.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Методика виховної роботи» є

- опанування сучасних теоретичних й практичних знань про принципи, форми, методи і засоби виховання;
- ознайомлення з різними напрямами виховання та технологією їх реалізації в освітньому процесі,
- вивчення специфіки організації й здійснення виховної роботи у загальноосвітній школі, позашкільних навчальних освітніх закладах, тимчасових дитячо-юнацьких осередках.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- зміст, етапи й очікуваний результат процесу виховання;
- основні закономірності та чинники ефективності процесу виховання;
- класифікацію методів виховання та умови оптимального вибору й ефективного їх застосування;
- основні напрями виховання;
- структуру і принципи функціонування колективу;
- особливості виховної роботи у початковій, середній і старшій школі;
- форми і засоби підвищення педагогічної культури батьків;
- значення громадських організацій у вихованні учнівської молоді;
- особливості системи позашкільної освіти України на сучасному етапі;
- провідні завдання, принципи організації й різновиди виховних заходів у літньому оздоровчому таборі;

вміти:

- здійснювати управління процесом виховання;
- добирати методи і прийоми виховання;
- застосовувати індивідуальну, групову та масову форми виховної роботи;
- планувати і проводити години класного керівника;
- організовувати виховний захід;

- виконувати обов'язки класного керівника;
- співпрацювати з сім'ями учнів;
- залучати активну громадськість до процесу виховання;
- здійснювати виховну роботу в позашкільних закладах освіти;
- розробляти і спільно з вихованцями реалізовувати виховну справу;
- планувати виховну роботу в оздоровчих таборах;
- організовувати й спільно з вихованцями проводити виховні заходи і колективні творчі справи в осередку літнього оздоровчого табору.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 126 годин/ 4 кредити ЄКТС.

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади здійснення виховної роботи

Тема 1. Загальна характеристика мети та сучасних проблем виховання

Зміст, етапи й очікуваний результат процесу виховання. Основні закономірності та чинники ефективності процесу виховання. Зміст процесу виховання в зарубіжній школі. Мета виховання – сукупність властивостей особистості. Управління процесом виховання. Проблема самовиховання і перевиховання у педагогічній науці і практиці. Визначення мети виховання у зарубіжній педагогіці.

Ключові поняття: процес виховання, зміст виховання, закономірності виховання, мета виховання, управління процесом виховання, результат виховання.

Тема 2. Значення культури педагогічного спілкування у виховному процесі

Вимоги до особистості педагога як вихователя. Компоненти педагогічної діяльності та їх прояв у роботі педагога-вихователя. Спілкування – провідний чинник виховання особистості. Способи вдосконалення педагогічного спілкування. Особливості педагогічного спілкування з вихованцями різних вікових груп. Позитивні і негативні стереотипи педагогічного спілкування у сучасній школі.

Ключові поняття: педагогічна майстерність, педагогічне спілкування, культура педагогічного спілкування, педагогічний такт, стилі педагогічного спілкування.

Тема 3. Визначальні умови й методи реалізації виховної роботи

Провідні принципи виховання. Значення принципів виховання у процесі досягнення мети виховання. Поняття методу та прийому виховання. Класифікація методів виховання. Основні групи методів виховання й передумови їх використання. Умови оптимального вибору і ефективного застосування методів виховання. Методи формування свідомості. Методи формування суспільної поведінки. Методи стимулювання діяльності та поведінки. Методи контролю та аналізу ефективності виховання.

Ключові поняття: принципи виховання, методи виховання, прийоми виховання.

Змістовий модуль 2. Особливості виховної роботи в осередку загальноосвітньої школи

Тема 4. Організація виховної роботи у загальноосвітніх закладах

Реалізація провідних завдань виховання в освітньому процесі. Специфіка індивідуальної, групової та масової форм виховної роботи. Планування і проведення години класного керівника. Технологія організації і проведення виховного заходу. Шляхи підвищення ефективності виховання школярів.

Розумове виховання. Формування наукового світогляду особистості. Форми і методи морального виховання у початковій школі. Статеве виховання і підготовка підлітків до сімейного життя. Виховання свідомої дисципліни, почуття обов'язку та відповідальності. Правове виховання. Виховання несприйняття наркотичних речовин. Організація екологічного виховання в урочний і позаурочний час. Трудове виховання.

Профорієнтаційна робота в школі. Економічне виховання. Формування основ підприємництва. Організація естетичного виховання учнів. Значення фізичного виховання у процесі реалізації здорового способу життя.

Ключові поняття: завдання виховання, напрями виховання, форми виховної роботи, індивідуальна форма виховної роботи, групова форма виховної роботи, масова форма виховної роботи, година класного керівника, виховний захід.

Тема 5. Виховання учнівського колективу

Структура і принципи функціонування колективу. Виховний вплив колективу. Шляхи виховної взаємодії класного керівника з учнівським колективом. Визначення провідних ознак учнівського колективу. Шляхи згуртування колективу. Органи учнівського самоврядування.

Ключові поняття: колектив, дитячий колектив, учнівський колектив, структура учнівського колективу, функції учнівського колективу, виховний вплив, учнівське самоврядування.

Тема 6. Організація діяльності класного керівника

Зміст роботи класного керівника. Функції класного керівника. Планування й здійснення класним керівником виховної роботи. Роль класного керівника у згуртуванні й вихованні учнівського колективу. Співпраця класного керівника з родинами учнів. Шляхи ефективної взаємодії класного керівника з учнівським колективом.

Ключові поняття: класний керівник, учнівський колектив, планування виховної роботи, контроль навчальної діяльності класу, індивідуальна робота з учнем, групова робота з класом, організація виховного заходу, згуртування колективу.

Змістовний модуль 3. Психолого-педагогічні передумови виховання дітей різних вікових груп

Тема 7. Виховна робота у початковій школі

Основні психологічні особливості молодших школярів. Характеристика завдань виховної роботи у початковій школі. Визначення оптимальних форм і методів виховного впливу на учнів початкової школи. Формування в школярів гуманних рис особистості. Розвиток пізнавальних інтересів учнів. Форми і методи виховання у молодших школярів рис дисциплінованості.

Ключові поняття: дитина молодшого шкільного віку, вікові новоутворення, психологічна готовність до школи, завдання виховання, гуманний світогляд, пізнавальні інтереси, дисципліна, дисциплінованість.

Тема 8. Виховна робота з учнями середнього шкільного віку

Психологічні особливості дітей підліткового віку. Специфіка підліткового віку як передумова виховної роботи з учнями 5 – 9 класів. Форми і методи виховної роботи у середніх класах. Шляхи формування особистісних якостей підлітків у позакласній роботі. Завдання виховної роботи з підлітками. Формування гуманістичного світогляду в учнів 5 – 9 класів. Значення виховних заходів і колективних творчих справ (КТС) у роботі з підлітками.

Ключові поняття: криза підліткового віку, завдання виховання, напрями виховання, учнівське самоврядування, виховний захід, колективна творча справа.

Тема 9. Виховна робота з старшокласниками

Психологічні особливості старшокласників і завдання виховної роботи у 10 – 11 класах. Особливості педагогічного спілкування й виховної роботи зі старшокласниками. Провідні завдання виховання старшокласників. Основні напрями виховання учнів

старших класів. Форми організації виховної роботи у старших класах. Оптимальні засоби стимулювання громадської активності старшокласників. Організація самовиховання учнів у старших класах.

Ключові поняття: особистісне становлення, завдання виховання, напрями виховання, форми виховної роботи, громадська активність, самовиховання.

Змістовний модуль 4. Провідні складові громадського виховання

Тема 10. Взаємодія школи, сім'ї і громадськості у вихованні молодого покоління

Педагогічна культура батьків як передумова сімейного виховання. Форми і засоби підвищення педагогічної культури батьків. Шляхи залучення громадськості у процес виховання. Визначення виховної функції громадських організацій. Роль громадських організацій у вихованні учнівської молоді. Громадська діяльність як чинник формування особистості. Значення громадських організацій у національному вихованні учнівської молоді.

Ключові поняття: педагогічна культура, сімейне виховання, сім'я, громадські організації.

Тема 11. Виховна діяльність позашкільних навчальних закладів

Різновиди дитячих і юнацьких організацій. Історія становлення позашкільних організацій в Україні. Провідні принципи функціонування позашкільних навчальних закладів. Характеристика системи позашкільної освіти сучасної України. Форми виховної роботи в позашкільних закладах освіти. Виховна справа як синтезований компонент у діяльності позашкільного навчального закладу. Роль педагога у функціонуванні дитячого гуртка.

Ключові поняття: система освіти, позашкільний навчальний заклад, дитячі організації, юнацькі організації, гурток, форми виховної роботи, виховна справа.

Тема 12. Специфіка виховної роботи в тимчасових дитячих і молодіжних об'єднаннях у літніх оздоровчих таборах

Форми організованого дозвілля під час канікул. Планування виховної роботи в оздоровчих таборах. Провідні завдання, принципи організації й різновиди виховних заходів у літньому оздоровчому таборі. Організація фізичного виховання в літньому оздоровчому таборі. Екологічне виховання у табірній роботі. Передумови здійснення національного виховання в осередку літнього оздоровчого табору.

Ключові поняття: літні оздоровчі табори, планування виховної роботи, напрям виховання, організація виховної роботи, виховний захід, виховна справа.

ГЛОСАРІЙ

Авторитет – повага і загальне визнання впливу особи, що ґрунтується на її знаннях, чеснотах, досвіді, вмільх діях, здібностях.

Авторитарність – стиль керівництва та лідерства педагога, який характеризується жорсткою централізацією своїх управлінських функцій, гальмуванням ініціативи інших, диктатом та опікою як тактикою спілкування; вимогами, повчаннями, погрозами, тиском, нотаціями, заборонами, заохоченнями та покараннями як способами спілкування.

Адаптація – комплекс процесів і дій, спрямованих на пристосування до змінних умов існування.

Акселерація – прискорене порівняно з попередніми поколіннями зростання і статеве дозрівання дітей.

Активність – прагнення дитини підтримувати життєво важливі зв'язки з навколишнім світом та перетворювати його.

Афективно-вольова сфера психіки людини – система емоційних та вольових рис людини, що значною мірою пов'язана з інтелектуальними процесами, але й відносно незалежна від них, детермінована властивостями темпераменту та психологічної конституції людини, пов'язана з інстинктами, потребами та мотивами поведінки. Емоційні стани постають у формі емоцій, почуттів та афектів; вольові процеси виглядають як боротьба різноспрямованих мотиваційних тенденцій, уявна побудова майбутньої ситуації подолання внутрішніх перешкод та інші.

Бар'єри спілкування – певні установки одного чи обох партнерів у спілкуванні, що заважають їм бути доброзичливими та чуйними один до одного. Бар'єри можуть існувати на ґрунті інтелектуальних, естетичних, культурних, мотиваційних, моральних та емоційних розбіжностей.

Взаємини – духовні утворення, що складаються в процесі спілкування і відображають його позитивний або негативний характер.

Вікові психологічні особливості вихованців – типові для певного віку особливості психічних процесів, станів та властивостей дітей, що виявляються у їхній поведінці.

Виховання – 1) цілеспрямований і організований процес формування особистості; 2) залучення дитини до вироблених людством цінностей; 3) соціально і педагогічно організований процес створення оптимальних умов для формування людини як особистості; 4) вплив вихователя на вихованця з метою формування в нього бажаних соціально-психічних і фізичних якостей.

Виховна справа (ВС) – форма організації і здійснення конкретної діяльності вихованців, яка є необхідною, корисною, здійсненою.

Виховні системи – теоретично обґрунтовані та методично розроблені концепції виховання, які спираються на певну фундаментальну філософську та педагогічну ідею. Прикладом можуть бути теорія вільного виховання, “лінія Гербарна”, система колективістського виховання, “Вальдорфська педагогіка”.

Гуманізація – процес, в основі якого лежить світогляд, пронизаний повагою до людської гідності, турботою про її благо.

Гуманізм – сукупність поглядів, що утверджують цінність людини як особистості, повагу до її прав та гідності, пріоритетність турботи про її інтереси. Як педагогічна ідея означає перевагу демократичного стилю керування, методів позитивного підкріплення доцільної активності вихованців, врахування індивідуальних особливостей кожного з них.

Гуманна особистість – людина, переконання якої ґрунтуються на ідеї гуманізму і у поведінці якої є звичними стереотипи поваги до інших, ввічливості, тактовності, демократичності, толерантності.

Демократизація – процес формування правової держави, побудованої на принципах рівності й свободи.

Дискомфорт – неприємний психологічний стан людини, який викликає в неї стійкі негативні емоції.

Дитячий колектив – група найвищого рівня розвитку, яка об'єднана загальною суспільно корисною метою, має ефективні органи самоврядування і в якій визначальними є стосунки відповідальної залежності, тобто статус кожного члена групи залежить, в першу чергу, від його внеску у загальну справу. Вираз “дитячий колектив” часто використовується у практиці в значенні “будь-яка дитяча група”, що є звичним, але науково неправильним.

Досвід – засноване на практиці чуттєве пізнання дійсності; єдність знань, умінь, навичок, переживань, розміркувань, реалізованих прагнень, звичок людини.

Життєдіяльність – весь спектр життєвої активності особистості, організація нею всіх сфер свого буття; самовизначення, здійснення життєвих виборів, реалізація цінностей.

Завдання виховання – забезпечення всебічного гармонійного розвитку особистості.

Засоби виховання – надбання матеріальної і духовної культури (художня і наукова література, музичні твори), декоративно-ужиткове мистецтво, що використовуються в процесі реалізації певного методу виховання.

Звичка – схильність до усталених способів дій у різних умовах життя.

Здібності – психічні властивості, які ґрунтуються на природних задатках і є передумовою успішного виконання людиною певних видів діяльності, засвоєння нею знань, умінь, навичок.

Ідентифікація – прийом пізнання, за допомогою якого встановлюється тотожність, подібність об'єктів, визначається спільність певних рис, ознак.

Індивід – людина як біологічна істота, представник роду безвідносно до своїх її особистісних якостей, соціального статусу.

Індивідуальність – особистість у своїй неповторності, своєрідності, унікальності.

Індивідуальний педагогічний стиль – сукупність методів, прийомів, форм педагогічного керівництва, викладання та манер спілкування з дітьми, характерна для окремого педагога.

Класний керівник – педагог, який здійснює керівництво первинним учнівським колективом.

Колективізм – поняття, яке означає політичне явище, етичний принцип та певну педагогічну технологію. Останнє характеризується більшою увагою до виховання через колектив у порівнянні з індивідуальним педагогічним впливом.

Колективна творча справа (КТС) – форма виховних заходів, до підготовки та проведення яких залучаються всі члени дитячого колективу. При цьому кожен учасник КТС має змогу виявити і розвинути власні творчі інтереси та здібності.

Конфлікт – зіткнення інтересів або позицій двох людей чи груп, для якого характерне емоційне напруження учасників конфлікту та емоційне негативне ставлення до опонента.

Критерій – ознака, за якою здійснюється оцінка когось (чогось); мірило оцінки.

Мета виховання – ідеальне передбачення кінцевого результату виховання, на здобуття якого спрямовано виховну діяльність.

Методи виховання – способи взаємопов'язаної діяльності вихователів і вихованців, спрямованої на формування у вихованців поглядів, переконань, навичок і звичок поведінки. Виховна ефективність методів підвищується, якщо під час застосування методу використовують педагогічні прийоми.

Мислення – процес опосередкованого та узагальненого відображення людиною предметів та явищ дійсності в їх істотних властивостях, зв'язках та відношеннях.

Мотив – спонукальна причина дій та вчинків людини.

Мотивація – система мотивів, яка спонукає особистість до активної діяльності заради досягнення значущої мети.

Навіювання – метод формування свідомості вихованців, коли головним засобом впливу постає не логічність аргументів педагога, а його авторитетність серед вихованців, їх довірливе ставлення до нього, переконлива манера поведінки педагога.

Наслідування – форма поведінки, яка полягає у відтворенні дій, ідеалів, рис характеру, манери діяльності інших людей.

Нормативний – такий, що встановлює норму, правило, за якими здійснюється діяльність.

Обдарованість – високий рівень розвитку здібностей.

Обов'язок – моральне почуття, що ґрунтується на усвідомленні та прийнятті людиною соціальних норм, які перетворилися на мотив її діяльності.

Освіта – процес набуття людиною в процесі виховання та навчання базису особистісної культури.

Особистість – 1) сукупність соціально значущих якостей людини, її соціально детермінований внутрішній світ. Основними компонентами особистості є характер, спрямованість, переконання, емоційно-вольова сфера; 2) соціальна особа, яка вільно та відповідально визначає свою позицію серед інших, виступає активним суб'єктом власної життєдіяльності.

Педагогічна технологія – сукупність засобів: методів, прийомів та форм навчання і виховання, найбільш розроблених теоретично та перевірених практикою. Технологія виховання є частиною педагогічної технології. Остання означає також систему знань про засоби навчання та виховання – розділ педагогічної науки.

Педагогічне спілкування – спілкування педагогів з вихованцями в процесі педагогічної діяльності. У вихованні має надзвичайне, часом вирішальне, значення, тому що є не просто засобом передачі інформації, а часто транслює ставлення педагога до вихованця.

Педагогічне стимулювання – цілеспрямоване підкріплення (позитивне чи негативне) педагогом доцільної активності вихованців.

Педагогічні здібності – особистісні властивості педагога, які створюють сприятливі передумови для оволодіння ним педагогічною майстерністю, зокрема, академічні, організаційні, дидактичні, комунікативні, креативні, спеціальні, пов'язані з окремими видами діяльності.

Переконання – метод формування свідомості вихованців за допомогою логічного, аргументованого доведення вихованцям педагогічно доцільних ідей.

Позакласна виховна робота – система виховної роботи, яка проводиться не в процесі викладання навчальних дисциплін, а окремо, в позаурочний час.

Почуття – стійкі емоційні ставлення людини до явищ дійсності, які відображають значення цих явищ у зв'язку з потребами й мотивами.

Прийом виховання – складова методу, що визначає шлях реалізації вимог певних методів виховання.

Принципи виховання – керівні положення, що відображають загальні закономірності процесу виховання і визначають вимоги до змісту організації та методів виховного процесу.

Процес виховання – система виховних заходів, спрямованих на формування всебічно і гармонійно розвиненої особистості. Процес виховання складається з мети, завдання, змісту й методики організації виховного впливу, а також його результату та корекції.

Психологічний захист – неусвідомлена реакція індивіда на інформацію, що загрожує його позитивній Я-концепції, за допомогою різноманітних прийомів, наприклад, виправдання власної позиції (раціоналізації), витіснення (усунення з свідомості, забування), проєкції (приписування іншим власних негативних намірів, мотивів), дистанціювання та інших.

Рівні спілкування – стереотипи поведінки під час спілкування, в яких виявляється певна упередженість до партнера, наприклад, зверхність, зацікавленість, намір використати у власних цілях тощо. Установка на партнера може відбивати і позитивні культурні норми, наприклад, на конвенційному рівні.

Розвиток – процес кількісних і якісних змін у становленні особистості, її ціннісного ставлення до навколишнього світу та самої себе.

Роль – форма соціальної поведінки; соціальна функція особистості, яка полягає у виконанні нею прийнятих у тій чи іншій групі норм, правил, приписів.

Самовиховання – внутрішня та зовнішня активність людини, спрямована на вдосконалення власних психічних та фізичних якостей згідно з тим, як це розуміє людина – суб'єкт самовиховання.

Самонавіювання – метод регулювання людиною власного психічного або фізичного стану за допомогою різноманітних прийомів: самонаказу, самопідбадьорювання, самозасудження, використання мовних формул на фоні м'язового розслаблення (аутотренінгу) тощо.

Самореалізація – поняття, близьке до “самоактуалізації” – відносно повний розвиток і реалізація людиною у життєвій практиці власного особистісного потенціалу, досягнення бажаних результатів у масштабах життя.

Самоствердження – процес задоволення однієї з основних потреб особистості, яка полягає у надбанні певної соціальної значущості, усвідомленні того, що суб'єкт є не гірший за тих, з ким він порівнює себе на життєвому шляху.

Світогляд – система поглядів на природу, суспільство, власне “Я”.

Совість – внутрішня етична інстанція, мотиваційно-сміслова установка особистості; усвідомлення нею добра і зла, свідомо відповідальність за себе та інших; форма морально-емоційного самоконтролю.

Соціалізація – процес набуття людиною соціальних якостей, становлення її як особистості в процесі сімейного, шкільного та інших видів виховання, а також самовиховання.

Стимулювання доцільної активності вихованців – група методів виховання, спрямована на позитивне або негативне підкріплення педагогічно доцільної поведінки вихованців. Це, наприклад, методи заохочення, покарання, організація змагання.

Структура виховного процесу – логічно взаємопов'язані компоненти, які забезпечують процес формування особистості: оволодіння правилами і нормами поведінки, формування почуттів та переконань, вироблення вмінь і звичок у поведінці, практична діяльність у соціальному середовищі.

Творчість – притаманна лише людині діяльність, що породжує якісно нове, відмінне, неповторне, оригінальне, унікальне.

Технологія педагогічна – сукупність способів і засобів здійснення педагогічних заходів, реалізації форм педагогічної діяльності.

Характер – сукупність усіх властивостей людини, що проявляються в її поведінці; натура особистості.

Форми виховної діяльності – організаційні умови, в яких відбувається виховна діяльність, що мають істотні відмінності. Формами можна вважати дитячі організації, клуби, гуртки, різноманітні змагання, бесіди, диспути, екскурсії, походи, свята тощо.

Цінність – поняття, за допомогою якого визначають оцінку людиною об'єктивних чеснот і достоїнств навколишнього світу.

Ціннісне ставлення – активна спрямованість дитини, яка базується на визначенні її об'єктивної значущості та суб'єктивного особистого смислу.

Ціннісні орієнтації – вибіркова, відносно стала спрямованість інтересів і потреб особистості на певний аспект соціальних цінностей.

Програмові вимоги з навчального курсу

1. Зміст, етапи й очікуваний результат процесу виховання.
2. Основні закономірності та чинники ефективності процесу виховання.
3. Управління процесом виховання.
4. Проблема самовиховання і перевиховання в педагогічній науці і практиці.
5. Визначення мети виховання у зарубіжній педагогіці.
6. Провідні принципи виховання.
7. Поняття методу та прийому виховання.
8. Класифікація методів виховання.
9. Умови оптимального вибору й ефективного застосування методів виховання.
10. Методи формування свідомості.
11. Методи формування суспільної поведінки.
12. Методи стимулювання діяльності та поведінки.
13. Методи контролю та аналізу ефективності виховання.
14. Реалізація провідних завдань виховання в освітньому процесі.
15. Планування виховної роботи в закладах освіти.
16. Специфіка індивідуальної, групової та масової форм виховної роботи.
17. Планування і проведення години класного керівника.
18. Технологія організації і проведення виховного заходу.
19. Шляхи підвищення ефективності виховання школярів.
20. Структура і принципи функціонування колективу.
21. Визначення провідних ознак учнівського колективу.
22. Виховний вплив колективу.
23. Органи учнівського самоврядування.
24. Роль класного керівника у згуртуванні й вихованні учнівського колективу.
25. Шляхи виховної взаємодії класного керівника з учнівським колективом.
26. Закономірності особистісного розвитку в молодшому шкільному віці.
27. Виховання в учнів початкових класів гуманних рис особистості.
28. Виховання у молодших школярів різнобічних пізнавальних інтересів.
29. Формування у молодших школярів рис дисциплінованості, зібраності і ретельності.
30. Характеристика виховної роботи у середніх класах.
31. Шляхи формування особистісних якостей підлітків у позакласній роботі.
32. Провідні завдання виховання старшокласників.
33. Напрями і форми організації виховної роботи у старших класах.
34. Педагогічна культура батьків як передумова сімейного виховання.
35. Форми і засоби підвищення педагогічної культури батьків.
36. Шляхи залучення громадськості у процес виховання.
37. Роль громадських організацій у вихованні учнівської молоді.
38. Визначення виховної функції громадських організацій.
39. Громадська діяльність як чинник формування особистості.
40. Значення громадських організацій у національному вихованні учнівської молоді.
41. Різновиди дитячих і юнацьких організацій.
42. Характеристика системи позашкільної освіти сучасної України.
43. Історія становлення позашкільних організацій в Україні.
44. Провідні принципи функціонування позашкільних навчальних закладів.
45. Форми виховної роботи в позашкільних закладах освіти.

46. Виховна справа як синтезований компонент у діяльності позашкільного навчального закладу.
47. Роль педагога у функціонуванні дитячого гуртка.
48. Форми організованого дозвілля під час канікул.
49. Планування виховної роботи в оздоровчих таборах.
50. Провідні завдання, принципи організації й різновиди виховних заходів у літньому оздоровчому таборі.
51. Планування виховної роботи у літніх оздоровчих таборах.
52. Організація фізичного виховання в літньому оздоровчому таборі.
53. Екологічне виховання у табірній роботі.
54. Передумови здійснення національного виховання в літньому оздоровчому таборі.

Рекомендована література

1. Анненкова І.П. Методика виховної роботи : Курс лекцій. / Одес. нац. ун-т ім. І.І.Мечникова. – О.: Астропринт, 2005.– 142 с.
2. Ареф'єв В.Г. Основи теорії та методики фізичного виховання : підруч. для студ. ф-тів (ін-тів) фіз. виховання пед. ун-тів. / В.Г.Ареф'єв.– К.: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2010. – 327 с.
3. Армор Ф. Уроки для виховання характеру: будуйте своє життя на надійному фундаменті. / Френ Армор; [пер. з англ. В.П.Степанова] – Донецьк: Східноєвроп. місія, 2009. – 55 с.
4. Безкоровайна О.В. Виховання культури особистісного самоствердження в ранньому юнацькому віці / О.В. Безкоровайна; М-во освіти і науки України, Рівен. держ. гуманіт. ун-т.– Рівне: РДГУ: Вид. Олег Зень, 2009.– 468 с.
5. Бех І. Д. Виховання особистості: Сходження до духовності: Наук. видання / І. Д. Бех. – К.: Либідь, 2006. – 272 с.
6. Бех І.Д. Психологічні джерела виховної майстерності : навч. посіб. / І. Д. Бех. – К.: Академвидав, 2009. – 246 с.
7. Білецька І.О. Методи і засоби особистісно орієнтованого виховання : навч.-метод. посіб. / І.О. Білецька, О.М. Коберник. – Умань: Жовтий, 2009. – 109 с.
8. Бугаєнко Л.П. Методичні рекомендації з питань організації виховної роботи / Л.П. Бугаєнко, І.Б. Грушицька; М-во освіти і науки України, Одес. нац. політехн. ун-т, Одес. автомоб.-дорож. коледж.– О.: Астропринт, 2010. – 110 с.
9. Ващенко Г.Г. Виховний ідеал: Підруч. для педагогів, виховників, молоді і батьків. / Всеукр. пед. т-во ім. Г.Ващенко. – 4-е вид. – Л.: Камула, 2006. – 273 с.
10. Виховні бесіди: 5-8 класи / Упоряд. Л.Шелестова, Ю.Царенко. – К.: Ре; загальнопед. газет, 2004.– 128 с.
11. Виховні бесіди: 9-11 класи / Упоряд. Л.Шелестова, Ю.Царенко. – К.: Ред загальнопед. газет, 2004.– 111 с.
12. Виховання гуманістично спрямованої особистості: навч.-метод. посіб. / Т.Д. Дем'янюк [та ін.]; М-во освіти і науки, молоді і спорту, Ін-т інновац. технологій і змісту освіти. – Рівне: Волин. обереги, 2011.– 234 с.
13. Гавриш Н.П. Національне виховання учнівської молоді / Ніна Гавриш, Ганна Ситник; [упоряд. Ж.М. Сташко] – К.: Шк. світ, 2011.– 125 с.
14. Години спілкування в 9-11 класах / Упоряд. Л.П.Шелестова, Н.В.Чиренко. – К.: Вид. дім «Шкіл, світ»: Вид. Л.О.Галіцина, 2006.– 94 с.
15. Години спілкування в початковій школі / Упоряд. О.П. Кондратюк, В.В. Кравчина. – К.: Вид. дім «Шкіл, світ»: Вид. Л.Галіцина, 2006.– 83 с.
16. Дем'янюк Т.Д. Організація виховного процесу в сучасному загальноосвітньому навчальному закладі: науково-метод. Посіб.– Суми:Видавництво «Антей», 2006.– 383 с.
17. Дубина М. І. Виховання патріотизму в учнів та студентської молоді / М. І. Дубина, Ю. Д. Руденко; АН вищ. освіти України. – К.: Експрес-Поліграф, 2010. – 403 с.
18. Духовно-моральне виховання особистості: інноваційний підхід: Навч.-метод. посіб. / Т.Д.Дем'янюк, І.Д.Бех, М.Г.Байрамова, Л.С.Мельничук; Ін-т інновац. технологій і змісту освіти та ін. – К.; Рівне: [Волин. обереги], 2007.–315 с.
19. Журба К.І. Виховання духовної культури у підлітків: Методичні рекомендації. – К.: ТОВ «Інфодрук», 2004.– 166 с.

20. Закон України «Про загальну середню освіту» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/education/average>.
21. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/education/average>.
22. Закон України «Про позашкільну освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>
23. Коберник О. М. Інноваційні технології навчання та виховання : навч. посіб. / О.М. Коберник, О.В. Бялик. – Умань: Жовтий, 2010.– 208 с.
24. Коваленко С.М. Колективні творчі справи в початковій школі: «Сонячна Подорож».– К.: Вид. дім. «Шк. Світ»: Вид. Л.Галіцина, 2006.– 210 с.
25. Кот М.З. Теорія і методика виховної роботи : (навч. посіб) / М.З. Кот; М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова, Ін-т корекційної педагогіки та психології. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2011.–215с.
26. Лаппо В.В. Методика виховної роботи в літніх оздоровчих таборах : навч. посіб. / Віолетта Валеріївна Лаппо. – Івано-Франківськ: НАІР, 2012.– 300 с.
27. Лізинський В.М. Практичне виховання в школі: особливості та планування. / В.М. Лізинський. – Х.: Ранок: Веста, 2007.– 160 с.
28. Методика виховної роботи : навч. посіб. / М-во освіти і науки України, Чернів. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича; [уклад. Давидович В.Л., Давидович М.Ф.] – Чернівці: Рута, 2007.– 302 с.
29. Моральне виховання молодших школярів засобами етнопедагогіки : навч.-метод. посіб. / Гордійчук О.Є. – Чернівці: ЧНУ, 2011. – 182 с.
30. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/education/average>.
31. Нісімчук К.О. Технології виховання: морально-етичний аспект. / К.Нісімчук, А.Нісімчук; [голов. ред. В.С. Зубович]; Ін-т пед. технологій. – Луцьк: Твердиня, 2009.– 177 с.
32. Онищенко Н.П. Методика виховної роботи : за кредитно-модул. системою організації навчання: [навч. посіб.] / Н.П. Онищенко; М-во освіти і науки України, Держ. вищ. навч. закл. «Переяслав-Хмельницьк. держ. пед. ун-т ім. Г. Сковороди» – Переяслав-Хмельницький: [б. в.], 2009.– 282 с.
33. Організація патріотичного виховання в загальноосвітніх навчальних закладах Луганської області: метод. рек. / Упр. освіти і науки Луган. обл. держадмін., Луган. обл. ін-т післядиплом. пед. освіти; [уклад.: Т.М. Сорочан та ін.; за заг. ред. Т.М. Сорочан] – Луганськ: Навч. кн.: Резніков В. С., 2007.– 303 с.
34. Оржеховська В.М., Тарасова Т.В. Духовність – це здоров'я молодого покоління: Навч.-метод. посібник. /Оржеховська В.М./ – Вид. 2-е, доп. – Тернопіль, 2005.– 215 с.
35. Основні орієнтири виховання учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv.
36. Пантюк М.П. Підготовка майбутнього вчителя до виховної роботи: історико-педагогічний аспект. / М.П. Пантюк. – Дрогобич: Ред.-вид. відд. Дрогоб. держ. пед. ун-ту ім. І. Франка, 2010. – 397 с.
37. Постовий В.Г. Сім'я і школа: проблеми виховання дітей. : [посібник] / В.Г. Постовий, О.А. Невмержицький; М-во освіти й науки України, Акад. пед. наук України, Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова [та ін.] – К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2008.– 355 с.
38. Поясик О.І., Лаппо В.В. Методика виховної роботи: Навчальний посібник / О.І.Поясик, В.В.Лаппо. – Івано-Франківськ: Плай, 2011. – 202 с.
39. Родинне виховання: Школа і сім'я – виховуємо разом: [посібник] / [упоряд.: О. Хромова, Т. Бишова] – К.: Шк. світ, 2007. – 99 с.
40. Робуль О.М. Технологія виховної діяльності : Навч.-метод. посіб. / Робуль О.М., Семергей Н.В.; Полтав. держ. пед. ун-т ім. В.Г.Короленка. – Полтава, 2001. – 166 с.
41. Сім'я або виховання в родині : навч. посіб. для студ. пед. спец. ун-тів з теорії та практики родин. виховання. / уклад. Шевчук М.О., Осаволук О. А., Семенець Л.Г.; Ніжин. держ. ун-т ім. М. Гоголя. – Ніжин: РВВ НДУ ім. М. Гоголя, 2009. – 227 с.
42. Сіркозюк В.В. Основи національного виховання: Навч.-метод. посіб. / Ін-т пробл. виховання АПН України, Кам'янець-Поділ. держ. ун-т. – Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2004.– 301 с.
43. Тимошук Н. С. Особистісно орієнтоване виховання старшокласників у процесі позакласної роботи : Навч.-метод. посіб. / Н.С. Тимошук Наук.-метод. центр серед. освіти. – Рівне, 2004. – 281 с.
44. Холковська І. Л. Організація діяльності класного керівника. / І.Л.Холковська, Вінницький держ. педагогічний ун-т ім. М. Коцюбинського.–Вінниця: ВДПУ ім.М.Коцюбинського, 2010. – 194 с..
45. Щербань П. М. Навчально-педагогічні ігри у вищих навчальних закладах : [Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / [Ред. Н. В. Леонова] – К.: Вища школа, 2004. – 206 с.

Інформаційні ресурси

1. Закон України «Про загальну середню освіту» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/education/average>.
2. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/education/average>.
3. Закон України «Про позашкільну освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>
4. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/education/average>.
5. Основні орієнтири виховання учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv.
6. Вчитель у мережі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://sites.google.com/site/ulejconf>
7. Єдине освітнє інформаційне вікно України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.osvita.com>
8. Інформаційний портал «Знання» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://znannya.info>
9. Освіта України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita-ukrainy.com.ua>
10. Освіта UA [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.ua>
11. Педагогічна бібліотека [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pedlib.clx.ru>
12. Портал сучасних педагогічних ресурсів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.intellect-invest.org.ua>